

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika. — Inzerati do 30 peti a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati peti vrsta Din 4.—, Popusti po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za tuzemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODEBNIČIE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — — — CELJE, Kocenova ulica 12. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštnem Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

NOVE KONCESIJE NEMČIJI?

Ozadje misije berlinskega ameriškega poslanika v Parizu — Ameriška intervencija v prilog Nemčije

Berlin, 25. marca. Potovanje berlinskega ameriškega poslanika Sacketta v Pariz, ki mu splošno niso pripisovali večje politične važnosti, je postalo nenadoma predmet zanimanja vseh političnih in diplomatskih krogov, ker se je izkazalo, da je, kakor so že domnevali nekateri francoski listi, Sackett izvršil misijo, ki mu jo je poveril predsednik ameriških Zedinjenih držav. Splošno so politični krogi menili, da je Sackett potoval iz Berlina v Pariz zaradi aktualnih vprašanj, ki se nanašajo na medzvezniške dolge. Sedaj pa so se iz dobro informiranih krogov razširile vesti, da je pomenila njegova pot v Pariz malone inicijativo za veliko finančno akcijo v korist Nemčije. Kakor zatrjujejo gospodarski strokovnjaki, tičijo nemške težave predvsem v tem, da morajo nemška država kakor tudi vsi ostali dolžniki v Nemčiji plačevati za inozemska posojila previsoke obresti in da primanjkuje deviz za kratkoročnih posojil. Sackett je v Parizu skušal posredovati, da bi se Nemčiji s strani njenih dolžnikov dovolilo znatno olajšave. Kakor poročajo, je Sackett govoril s francoskim ministrskim predsednikom tudi o

velikem mednarodnem posojilu, ki naj bi ga dale Nemčiji Amerika, Velika Britanija in Francija. Njegovi razgovori s Tardieujem so, kakor vse kaže, imeli do neke mere precejšnji uspeh, ker so se z več strani razširile vesti, da se je Tardieu načelno izrazil, da v ničemer ne nasprotuje takšni pomoči za Nemčijo.

London, 25. marca. V tukajšnjih gospodarskih bančnih krogih je izzval veliko zanimanje članek, ki ga je objavil londonski denarni zavod »Lloyd's Bank« o svetovni gospodarski krizi in o francosko-nemških odnosih. Članek se v bistvu nanaša na mednarodne dolge in reparacije. V uvodnem članku proučuje glavne osnove mednarodnega finančnega položaja in sedanjih francosko-nemških odnosov in razlaga nemško stališče ter naglašja, da bi bilo mogoče, da bi Nemčija še nadalje plačevala reparacije, če bi se premagala sedanja kriza. Članek se je posebno zavzel za dajanje v blagu. Urednik pariškega »Tempsa« razlaga v drugem članku francosko stališče in se zavzema za čim večja nemška plačila, ki naj bi se vrnila vsaj načelno v okviru Youngovega načrta. Končno skuša Salter

naйти srednjo pot med nemško in francosko tezo ter pravi, da je neobhodno potrebno, da se podaljša moratorij, a da bi se plačila, ki bi jih Nemčija pričela plačevati po poteku moratorija, zasnova v istem okviru kakor jih določa Youngov načrt. Na ta način bi bilo mogoče, da bi Nemčija plačevala vsako leto po preteku moratorija okrog 400 milijonov mark. Evropski upniki bi morali urediti svoje medsebojne politične odnose in se sporazumeti o skupni politiki do ameriških Zedinjenih držav. Upniki bi sicer res žrtvovali večji del svojih finančnih sredstev, bili bi pa zavarovani pred eventualnimi novimi težavami. Vsi članki so vzbudili toliko večje zanimanje, ker so bili objavljeni baš v času, ko so se v Parizu pričele diplomatske akcije za ureditev nemških reparacij in mednarodnih vojnih dolgov. Angleški finančni krogi so deloma tudi spričo izvajanja Arthurja Salterja toliko bolj pripravljeni, da sodelujejo pri finančni akciji v korist Nemčije kakor se je začela na diplomatskih sestankih v Parizu. Angleški tisk članke omenjenih finančnih strokovnjakov obširno komentira.

Revizija redukcij na železnici

Na intervencijo ljubljanske železniške direkcije in narodnih poslancev bo izvršena revizija vseh dosedanjih redukcij, da se popravijo krivice

Beograd, 25. marca. M. Kakor izve naš poročevalec iz zanesljivega vira, da bo te dni odrejen ponovni pregled vseh redukcij v območju direkcije državnih železnic v Ljubljani in sicer s posebnim oziranjem na dejstvo, da so oni, ki so bili prvotno predlagani v redukcijo, napram tistim, ki so ostali v službi, deloma utrpeli veliko socialno krivico. V svrhu ponovnega pregleda redukcij je pooblaščen direktor železniške direkcije v Ljubljani g. dr. Borko, da pošlje po proučitvi celokupnega akta generalni direkciji državnih železnic nov predlog glede redukcij.

Dejstvo, da je bilo na merodajna mesta javljenih mnogo upravičenih pritožb in pa intervencije narodnih poslancev dravske banovine, nudijo upravičeno upanje, da se bo to pereče vprašanje sedanjim razmeram primerno in čim najbolj pravično rešilo. Delo o tej izpremibi se prične takoj in bo najbrž končano že s 1. aprilom. One, ki bi ostali kljub temu še prizadeti in bi eventualno ne spadali pod redukcijo, bodo skušali merodajni činitelji v doglednem času zaposliti na drugih mestih.

Kavarna v desetem nadstropju

V kratkem bo otvorena vrh nebotičnika moderna kavarna

Ljubljana, 25. marca. Z nastopom toplejšega vremena so se začela na nebotičniku gradbena dela. Pričelo se je v glavnem z delom v zadnjih nadstropjih, posebno pa v kavarni, ker ima Pokojninski zavod namen že letos poleti odpreti to moderno kavarno, ki bo za Ljubljano gotovo nekaj čisto novega. Kavarna bo obstojala iz dveh glavnih delov, in sicer iz letne in zimske kavarne. Zimska kavarna bo nameščena v X. nadstropju, letna pa na strehi X. nadstropja ter v dveh nastavkih, ki se združujeta in zaključujeta stavbo. V naslednjem podajamo kratek opis, kako bo opremljena kavarna.

Interier kavarne bo moderen in bodo vse stene obložene z marmoriranim strop bo ornamentalno okrašen ter pozlačen. Po tleh bo položen linolej po posebnem vzorcu. Razsvetljava kavarne bo vsa indirektna, to se pravi, da bodo svetlobna telesa skrita za vencem, ki te pod stropom ter bo luč reflektirala potom zlatega stropa po vsem prostoru in tako enakomerno razsvetljava ves prostor. Dostop v kavarno bo mogoč po ovelikem stopnišču, v glavnem pa potom dveh brzovoznih dvigal, ki bosta z veliko brzino transportirala goste v višino.

V kavarni sami bo nameščena garderoba, telefonske celice ter potrebne toalete za dame in gospode. Kuhinja bo opremljena najmodernejša ter se bodo kuhala kava in druga jedila na specialnih plinskih aparatih. Iz zimske kavarne vodijo v letno

kavarno, t. j. na teraso in v nastavek monumentalne zavite hrastove stopnice in sredine kavarne. Dostop v letno kavarno pa bo tudi mogoč direktno potom dvigala. Nadeje bo imela kavarna, v kateri se bodo točile tudi alkoholne pijače kot prvo, vino itd. moderno urejeno hladilno napravo za hladjenje, napravo sladoklada ter za konzerviranje mraznih jedil, ki se bodo tudi servirala v kavarni. Vsa oprema kavarne, ki bo imela ca 200 prostorov, bo najmodernejša in izvršena po specialnih načrtih. V XII. nadstropju bo nameščena daljnogled z označbo smeri, tako da si bodo gostje iz te naše najvišje kavarne lahko ogledali našo lepo okolico. Kavarna bo s specialnimi aparati ventilirana, tako da ne bo nikdar zakajena. Nadamo se, da bo kavarna še avgusta t. l. odprta ter odlična ljubljancem in tujcem privlačno točko.

S to solnčno višinsko kavarno ima pa Pokojninski zavod tudi še prav posebne namene. Kakor izgleda, jo namreč meni voditi v lastni režiji edino s to omejitvijo, da je opustil misel na restavracijo z gorkimi jedili na podlagi ankete strokovnjakov, pri kateri so s svojim znanjem in bogatimi izkušnjami sodelovali tudi zastopniki naše kavarniške, gostilniške in hotelske obrti ter z izvedenci za tujski promet. V kratkem torej dobimo atrakcijo na višinah nebotičnika, s kakršno se ne ponaša še nobeno mesto v državi, edinstveno se pa take kavarne tudi še v največjih mestih Evrope.

Gospodarsko - političen sporazum med Italijo in Avstrijo

Dodatni sporazum k trgovinski pogodbi naj bi pospešil medsebojno izmenjavo blaga, obenem pa zagotovil Italiji vpliv pri podunavskem sporazumu

Dunaj, 25. marca. Med zastopniki Italije in Avstrije so se zaključila pogajanja za prevozne in devizne olajšave za avstrijsko blago v Italijo. Pogodba bo v kratkem parafirana. Delegaciji sta poslali obema vladama tekst sporazuma, da ga potrdita.

Italijanske prevozne in kreditne olajšave se nanašajo predvsem na avstrijske poljedelske pridelke in na les. Avstrijski izvoz lesa v Italijo je dosegel že prejšnja leta precejšen obseg, tako po svoji količini kot vrednosti, ruski dumping pa ga je malone paraliziral. Spritno kliničnega prometa so nastale še večje težave, tako da je izvoz avstrijskega lesa v Italijo skoraj dočela ponehal. Druge olajšave se nanašajo na vinsko carino. Sporazum je v bistvu prav za prav le dodatni protokol k že obstoječi trgovinski pogodbi med obema državama, po kateri se je avstrijski lesni izvoz v Italijo kontingentiral in ki je že stopila v veljavo.

S tem dodatnim protokolom je Italija skušala doseči tudi deloma po vsem političnem namen, da namreč utrdi svoje interese v Avstriji in da na bližnjih konferencah o podunavskem gospodarskem sporazumu s toliko večjo lahkoto brani svoje stališče, da je namreč njeno sodelovanje pri srednjeevropskem gospodarskem sporazumu nujno potrebno ne le za njo, marveč tudi za Avstrijo kot eno izmed prizadetih srednjeevropskih držav. S tega vidika tolmačijo ta dodatni protokol tudi kot italijanski odziv na Bureschov poziv na evropske velesile, naj prispejajo Avstriji na pomoč. Nemčija in Italija sta stopili povodom tega poziva v direktna pogajanja z Avstrijo. Francija pa je izdala svoj znani srednjeevropski gospodarski načrt. Ta načrt pa je dal obema omenjenima državama le povod, da sta še bolj pospešila svoja pogajanja z Avstrijo.

Finančna pomoč Društva narodov za Avstrijo, Bolgarijo in Grčijo

Tajno poročilo finančnega odbora Društva narodov predlaga večja posojila za omenjene tri države

Paris, 25. marca. O tajnem poročilu finančnega odbora Društva narodov, ki je bilo včeraj sprejeto na zaključni seji njegovega zasedanja in ki bo 10. aprila predloženo Društvu narodov, objavlja »Matine« naslednje podatke.

Finančni odbor predlaga kot finančno pomoč Avstriji večje posojilo za okrepitev njene devizne zaloge in za olajšanje varčevanja njenih inozemskih dolgov. Za Bolgarijo predlaga 60 odstotno znižanje plačevanja njenih dolgov do vzpostavitve normalnega položaja, to je dotle, ko se bo z izvozom povečala zalog deviz tako, da bo obrestovanje in amortizacija dolgov zopet mogoča. Za Grško se predlaga pomožno posojilo za vzdrževanje obrestne službe kakor tudi odgoditev amortizacije dolgov za rok, ki ga je treba še določiti. Za Madžarsko se predlaga podaljšanje moratorija do trenutka, ko bo nastopil normalen položaj v njenem gospodarstvu.

Agencija »Radio« poroča, da predlaga finančni odbor Društva narodov za Grčijo dovolitev posojila v višini 600.000 funtov šterlingov, dočim je Grčija zahtevala posojila treh milijonov funtov šterlingov. »Matine« označuje tajno poročilo finančnega odbora Društva narodov kot prvo oficijelno dovolilo za olajšanje gospodarskega položaja podunavskih držav na podlagi Tardieujevega načrta.

Paris, 25. marca. »Journal« poroča iz Aten, da je grška vlada sklenila na pred-

log finančnega ministra, ki je izvedela o vsebini tajnega poročila finančnega odbora Društva narodov, ki vsebuje predlog za finančno pomoč Grčiji, da bo začasno odgodila svojo demisijo.

Paris, 25. marca. Diplomatski poročevalec agencije »Havas« poroča o angleškem stališču glede gospodarskega sporazuma podunavskih držav, da predlaga Anglija, naj se pred konferenco podunavskih držav sestanejo zastopniki Francije, Anglije, Italije in Nemčije v Ženevi. Vodilne angleške osebnosti so mnenja, da je treba prej doseči sporazum med podunavskimi državami ako se hočejo kasneje omogočiti direktna pogajanja med njimi.

Hitler toži

Berlin, 25. marca. AA. Državno vodstvo nacionalno socialistične stranke je razglasilo, da je državno tožilstvo v Hamburgu ugodilo pravnemu zastopniku Hitlerja, ki je zahteval kazensko pregonjanje zaradi poniževanja Hitlerja kot vojaka med svetovno vojno. Pravni zastopniki Hitlerja imajo nalog, da tožijo vsakogar, ki bi se podobno pregrešil nad Hitlerjevo častjo.

Iznajditelj piramidona umrl

Karlsruhe, 25. marca. AA. Blizu Strassburga je umrl 65 letni Karl Spiro, bivši profesor za filozofsko kemijo na univerzi v Strassburgu. Spiro je bil po rodu iz Berlina in je pred 30 leti iznašel piramidona.

Novi okrožni inspektor v Mariboru

Beograd, 25. marca. S kraljevim ukazom je imenovan dosedanjí šef splošne policije v Beogradu g. Milan Acimović za okrožnega inspektorja v Mariboru v 4. skupini.

Prvi zakoni sprejeti v Narodnem predstavništvu

Beograd, 25. marca. Današnje »Službene Novine« objavljajo prve zakone, ki so bili sprejeti v Narodnem predstavništvu, to je v Narodni skupščini in senatu in sicer zakon o srednjih trgovskih šolah, zakon o pomorskih akademijah in zakon o gospodarskem svetu, ki stopijo z današnjim dnem v veljavo.

Podpora za nabavo plemenske živine

Beograd, 25. marca. Z odlokom poljedelskega ministra je bilo izplačano banki upravi dravske banovine za nabavo plemenske živine 85.000 Din.

HARRY PIEL

Sence podzemlja

ZVOCNI KINO IDEAL

PRIDE!

PRIDE!

Stavka zabavišč v Parizu

Paris, 25. marca. Splošna stavka vseh pariških gledališč, kinematografov, in drugih zabavišč je neizogibna. Potkus vlade, da bi se dovolile gledališčem davčne olajšave, ne pa obenem tudi kinematografom, se je ponesrečil. Zato bo vse obrat gledališč, kinematografov in drugih zabavišč ustavljen 29. t. m. Tudi gledališča in kinematografi in zabavišča v mnogoštevilnih pokrajinskih mestih so se pridružila pokretu pariških gledališč. Kakor vse kaže, bo stavka gledališč in kinematografov postala v Franciji splošna.

Francosko zlato

Paris, 25. marca. Po zadnjem tedenskem izkazu se je zlata rezerva francoske banke povečala za 351.35 milijonov na 76.508.641.000 frankov. Promet bankovcev je nazadovl za 651.381.000 frankov. Kritje takoj zapadlih obveznosti se je povečalo od 69.38 na 69.81 odstotkov.

Milijonarji izginjajo

London, 25. marca. Iz statistike je razvidno, da je danes v vsej Angliji okoli 100 milijonarjev manj kakor pred tremi leti. Število angleških Krezov v gospodarskih krogih se je po davčnih podatkih zmanjšalo na 385 Eden izmed najbogatejših Angležev, gigar premoženje so pred nekaj leti cenili na 40 milijonov funtov, ima sedaj samo še 10 milijonov funtov premoženja.

Položaj na Jesenicah

Jesenice, 25. marca. Danes se prično pogajanja radi memorandumu, ki ga je delavstvo pred dnevi poslalo vodstvu tovarne. Delavstvo je zavze lo stališče, da se zaposlijo vsi delavci naenkrat, uprava tovarne pa hoče zaposliti le del delavstva. Če bi tovarna ne zadostila delavskim zahtevam, nameravajo delavci odpoklicati od dela vse one, ki so sedaj zaposleni v tovarni, to je okrog 340 ljudi. Med temi so stražniki, gasilci, delavci pri reparaturah in pri generatorjih ter težaki, ki nakladajo blago na vagonce.

Delavstvo je še vedno povsem mirno in disciplinirano. Nikjer ni bilo najmanjšega incidenta. Mestna aprovizacija je v polnem razmahu. Aprovizacijski odbor deli med ljudstvo koruzo in tudi manjše količine bele moke.

Vsi, ki boste v veselju in zadovoljstvu praznovali vstajenje, se spomnite, da je na Jesenicah na tisoče brezposelnih delavcev, žen in bednih otrok, ki so brez najnujnejših sredstev, da bi se preživeli. Darove naslovite na mestno županstvo Jesenice, aprovizacijski odbor, Jože Zabkar, župan.

Dva drzna vloma

Ljubljana, 25. marca. Čeprav je policija zadnja dva dneva radikalno čistila mesto in izgnala v pristojne občine vse sumljive pohajkovače in potepuhe, sta bila včeraj in danes ponoči vendar izvršena dva drzna vloma, pri katerih so vlomilci odnesli razmeroma bogat plen.

Danes ponoči so vdrl neznani storilec v lokal trgovca Ivana Šribarja na Gosposvetški cesti 13. Lokal je v prizidku poleg Kolizeja. Vlomilec so preskočili nizki zid, razbili šipo in zlezli v lokal, iz katerega so odnesli tri moška kolesa in sicer eno rdeče pleskano znamke »Ramseer« vredno 1900.— Din, eno zelenopleskano, vredno 1900 Din in črnopleskano znamke »Peugeot« vredno 2200 Din, poleg tega dve žarnici za avtomobil, 3 podstavke za kolesa in več kolenih obrobov, v skupni vrednosti 7636 Din. Kolesa

sa in ukradene stvari so skozi okno spravili iz lokala. Gotovo je, da je pri vlovu sodelovalo več oseb, najbrž so bili trije storilci, da je lahko vsak sedel na eno kolo in se odpeljal.

Poročnik Krunoslav V. Dogan je prijavil policiji, da je bilo včeraj opoldne vlomljeno v spalnico njegovega stanovanja v Pleterškovi ulici št. 23. Vlomilec je odnesel radioaparat s slušalkami, vreden 2900 Din, zlat prstan vreden 250 Din, usnjat kovčeg za Din 450 in službeni samokres v vrednosti 650.— Din. Skupna škoda znaša 1250 Din. Vlomilec je odprl stanovanje s ponarejenim ključem.

Glede na ponavljajoče se vlome in tatvine opozarja policijska uprava prebivalstvo, naj za praznike skrbno zaklepa stanovanja, lokale in skladišča. Policija bo sicer varnostno službo poostрила, razumljivo pa je, da ne more popolnoma preprečiti vlovov in tatvin.

Lapovski pokret nelegalen

Helsingfors, 25. marca. Vlada je danes proglasila lapovski pokret kot nezakonit.

Zima v Italiji

Rim 25. marca. V severni Italiji divjajo snežni viharji. Temperatura je silno padla. Tudi v južni Italiji je snežilo. V Napolju, Caserti in Avellinu je zapadel sneg, visok 20 cm.

Vremensko poročilo SPD

Kranjska gora, 25. marca. Erjavčeva kočna na Vrščici: vreme jasno, smuka idealna, izgledi za praznike zelo dobri.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali:

Devize: Amsterdam 2281.73 do 2293.13, Berlin 1347.32—1358.12, Bruselj 790.13—794.07, Curih 1094.35—1099.85, London 206.33—207.93, New York ček 5649.59 do 5677.85, Paris 222.59—223.71, Praga 167.97—168.83, Trst 293.09—295.49.

Iz seje odbora Zveze industrijcev

Protiindustrijsko razpoloženje — Industrija ne more
več nuditi delavstvu zadostne zaposlitve

Ljubljana, 25. marca.

Pod predsedstvom g. Dragotina Hribarja se je dne 23. t. m. vršila seja odbora Zveze industrijcev, katere so se udeležili gg. J. Dekleva, O. Dražar, Ignac Florjancić, Andrew Gassner, Janko Jovan, Anton Krejčí, Karl Noot, A. Praprotnik, Richard Skubec, dr. Viljem Elbert, dr. Fran Windischer in Avgust Westen. Seji je nadalje prisostvoval g. narodni poslanec Ivan Mohorič. Glavni tajnik g. ing. Šuklje je poročal o poteku centralnega zbora industrijskih korporacij, ki se je vršil v Beogradu. Položaj je težaven, pri čemer je neugodno šlo to, da se v Beogradu in v sami Narodni skupščini razširja neprijazen razpoloženje napram industriji. V tej smeri se živahno udeležujejo izvestni beograjski krogi, ki so očividno prizadevajo odvrniti pozornost javnosti od nuspaha žitnega monopola in od vesti o zlorabah, ki se poročajo v zvezi z žitnim režimom. Protiindustrijsko razpoloženje občutimo najtežje v dravski banovini, katere prebivalstvo je po znatnem delu navezano na zaslužek v lesnem gospodarstvu in v drugih industrijskih panogah. Poročilo se je vzel na znanje.

V daljših izjavah j je g. poslanec Mohorič obrazložil sedanje stanje. Osrednja oblast se smoteno prizadeva za izboljšanje naše plačilne bilance. V tem cilju se proučuje možnost povečanja izvoza in reguliranja uvoza. Dolžnost industrije je, da po svojih strokovnih sodeluje. Če bi se omejili uvoz, mora domača industrija dati karnele proti povišanju cen industrijskih produktov.

Odbor je nato razpravil o deviznem vprašanju. Zveza industrijcev je že pred

meseci predlagala potrebne ukrepe za ohranitev devizne zaloge. Od takrat je minilo mnogo dragocenega časa, vendar je upati, da bodo primerne ukrepi še sedaj ugodno vplivali na situacijo. Naša industrija navdaja skrb za delavstvo, katerega ne more več nuditi zadostne zaposlitve. Centralna oblastva morajo posvetiti temu porednemu problemu večjo pozornost. — Mi smo že prišli zahteva, da naši denarni zavodi znižajo debetno obrestno mero. Zakonski projekt o obrestni meri, ki je bil te dni predložen Narodni skupščini, ni v skladu z našimi razmerami in bi ta zakon v dravski banovini mogel neugodno vplivati.

Napoved g. ministra financ, da umika zakonski načrt o državnih trošarinah in da se bo država in banovinska trošarina na vino in žganje v bodoče pobirala samo po to trošarinskih taks, povzroča nove skrbi. Proračun dravske banovine je po dobri tretjini osnovan na donosu trošarine na alkoholne pijače in tudi občinski proračuni naših mest računajo z znatnimi dohodki iz občinske trošarine na vino in žganje. Vsi ti proračuni bodo prevrženi, čim se nepravilno posega v trošarino na alkoholne pijače. Tudi se je bati, da bodo projektirane spremembe zakonskih predpisov povzročile izredno povečanje konsum opojnih pijač, zlasti po svobodni gankunat, ter dovedle do alkoholiziranja dežele.

Odbor se je nato bavil s posledicami znižanja prejemkov državnih uradnikov in redukcije številnih železniških uslužbenecv. Po mnenju industrije bodo ti ukrepi neugodno vplivali na gospodarsko življenje, ne glede na to, da je veliko število rodbin težko prizadetih.

deljskih delavcih. V nekaterih državah so tudi ugotovili, da koliko je padla kupna moč kmetov, v Kanadi je namreč zmanjšana za 35%.

Prav tako se kaže tudi velika nadprodukcija v industriji in kot vrok se navaja pomanjkanje ravnovesja med produkcijo in prodajo industrijskih izdelkov. Pri tem se očutje zlasti nadprodukcija strovin in da niso v industrijskih obratih, tovarnah, premogovnikih popolnoma izrabljena proizvajalna sredstva, stroji ter oprema. Premogovniki v USA proizvajajo na leto 150.000.000 ton premoga, pri polni izrabi proizvajalnih sredstev bi ga pa lahko 750.000.000 ton. Topilnice proizvajajo na leto 40.000.000 ton, lahko bi pa 66.000.000 ton. Izdelkov čevljarstva industrije prodajo na leto za 300.000.000 dolarjev, producirali bi jih pa lahko za 900.000.000. Strojne naprave izkoriščajo le do 65%, plin do 66%, v jekleni industriji od 60—80% proizvajalne možnosti itd.

Važna motnja gospodarskega ravnovesja je v vprašanju kapitala in kredita, zlasti, ki izvira iz pomanjkanja možnosti prilagoditve vezi med denarjem in kreditom ter med zalogami zlata. Med kolebanjem cen in brezposelnostjo je neločljiva zveza. Padec cen spremlja vedno brezposelnost, cene pa lahko tudi padajo, kakor je to do kazala Rusija v nasprotnem primeru. Strokovnjaki so tudi dokazovali, da je zveza med kupno močjo, merjena po denarju in kreditu, in med na svetu razpoložljivo količino zlata zelo ozka. Nezdostnost količine tega zlata v primeri s potrebami produkcije in trgovine lahko torej povzroči padanje cen.

Pomanjkanje možnosti prilagoditve med dejanskimi plačilnimi sredstvi in rezervno zlato je zlo, ki lahko povzroča gospodarsko krizo v svrvo kritja zlata mora biti na razpolago izvesten odstotek denarja, kar pa lahko povzroči težke motnje, če pade kritje do najnižje zakonite mere, centralne banke so namreč pristile, da vzdržujejo kritje nad zakonito najnižjo mero, da ne pride do motenj zaradi izprememb zaloge zlata. Minimalni procenti bi se pa lahko znižali brez škode, s čimer bi bila odstranjena nevarnost, ki preti zaradi nezadostnega dotoka zlata in vrednostna moč zaloge zlata centralnih bank bi se dvignila.

Motnja gospodarskega ravnotežja je tudi pomanjkanje mednarodnega nezaupanja, ki češče povzroča, da zaloge zlata niso primerno razdeljene, da kapital premalo kroži in se omejuje krediti. Zaradi tega nezaupanja tudi ni bilo mogoče zavrti padca cen na svetovnem trgu.

Previski produkcijski stroški baje tudi večajo gospodarsko stisko. Toda strokovnjaki bi se morali vprašati, kaj bi sledilo še večjemu znižanju produkcijskih stroškov. Najbrž bi cene produktov še bolj padle, padec cen je pa v zvezi s še večjo brezposelnostjo.

Gospodarski kaos povzroča poleg neštetihih motenj še motnje v svetovni trgovini. V tem primeru uvažujemo strokovnjaki predvsem otvarjanje novih industrijskih obratov ne glede na potrebo produktov in ne da bi bilo za isto blago na domačem in svetovnem trgu dovolj povpraševanja. Pri tem igrajo seveda važno vlogo nove politične meje, carinska politika in nezdrava mednarodna trgovska politika.

Vprašanje je, kako bi se vzpostavilo vzajemno mednarodno gospodarsko življenje, kako poživiti mednarodno trgovino in jo osvoboditi umetnih meja. Rešitev tega vprašanja pa ovira nešteto zaprek, n. pr. prepoved uvoza ali izvoza, dovoljenje in kontingiranje, nadzorovanje deviznega prometa itd.

In končno marsikoga strašansko razburja dumping. Rusijo obtožujejo, da je njen dumping vnaprej določen po načrtu ter da zasleduje posebne cilje. Treba je pa upoštevati, da je bila Rusija že pred vojno izvozna država ter je izvažala na leto 12 mil. ton žita, zdaj pa dosega (l. 1930, op. ur.) ruski izvoz komaj polovico predvojne izvoza, t. j. 2% svetovne trgovine. Poleg tega so v nekaterih državah s Rusijo v živahnih trgovskih stikih očividno zato, da bi omili brezposelnost doma. Uvažajo surovine, da poživijo delavnost ter da izvažajo produkte.

S krizo je v zvezi tudi prirastek ali padec prebivalstva, zlasti še, ker se prebivalstvo ne more izseljevati in ker je neprimerno razdeljeno glede na gospodarske pogoje ali, ker ne odgovarja urejenosti mednarodnega gospodarstva pogojem razdelitve ljudi na zemlji. Toda s tem problemom si strokovnjaki še vedno niso na jasnem kot v marsikakšnem drugem pogledu ne. Nekateri trde, da kriza ni v zvezi s preobledenostjo, pa tudi ne s padcem števila prebivalstva, zopet drugi pa pravijo, da ima naraščajoča produkcija blaga in nazadovanje porodov slabe posledice za gospodarsko življenje.

In kot deveto motnjo v gospodarskem ravnovesju omenja poročilo prehitro razmah ter razvoj strojev in racionalizacija. Včasih so podcenjevali vpliv racionalizacije na brezposelnost, pozneje so pa do gnali, da je zelo vplivala na brezposelnost. V Ameriki so proučili to vprašanje ter ugotovili, da je v letu od 1. 1914 do 1927 storitev na delovno uro delavca silno napredovala, se pravi, da zdaj narede z istim številom delovnih moči mnogo več kot prej, n. pr. v strojni tovarnah 46% več na delovno uro delavca, v cementarnah 54%, v topilnicah 103%, v tovarnah motornih vozil 178% itd. Takšni pojavi pa občutno vplivajo na delovni trg. Racionalizacija ima pač to veliko slabost, da ne koristi celotnemu gospodarstvu. Zato bi bilo treba takšno racionalizacijo samo racionalizirati. Ugotoviti bi bilo treba, ali je potrebna raba strojev ter sprememba produkcijskih metod odloga, dokler se ne prilagodi življenjskim, gospodarskim prilikam. Tehničnega napredka ni mogoče zavreti, treba pa je dobro proučiti njegov vpliv na delovni trg, da ne bo povzročal paradoksa — gospodarske reakcije, poslab

šanih življenjskih prilik ter trpljenja ljudski množici.

V H. in III. delu poročila mednarodnega urada dela se razpravlja o ukrepih zoper brezposelnost ter o omiljenju gospodarske krize.

Plače se znižujejo!

Tudi mi točimo od danes dalje originalna, pristna in izborna vina: grofa Herbersteina, knezoškofa Karolina, grofa Merana, kneza Windischgrätza — čez ulico po litru Din 4.— ceneje!

Automat buffet D A J — D A M
na Aleksandrovi cesti štev. 4
palaca »Viktoria«. — Telefon štev. 2308.

Javna zahvala

Podpisani prireditelji odbor se tem potom prav iskreno zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način s svojim sodelovanjem pomagali, da je proslava 60-letnice g. Maše Gromove in g. načel. Saneica tako odlično uspeša.

Posebej gre vsa hvala našim odličnim umetnikom: gg. Mezelovi, Poličevi, Miren Sencinovi, Kralju, Neffatu, Poliču, Primožiču, Rijavu, Saneicu Karlu in dr. Svari, ki so prireditvi vtisnili pečat prvotnega umetniškega dogodka. Da ne pozabimo na naš mladi pevski zbor Del. prosv. in pol. društva »Taborc, ki je pod vodstvom gosp. Venturinija nastopil v programu in izven programa.

Mnoge ljubljanske tvrdke so tudi ob tej priliki pokazale vse svoje razumevanje za stvar, in po načelu, naj levica ne ve, kaj dela desnica, z bogatimi prispevki poklonile svoj obol. Časten je bil odziv darovalcev za Sklad Maše Gromove in Ivo Saneica, prav tako so tudi naše odlične narodne dame, kakor v mnogih drugih prilikah oskrbele bufet. Vsem, ki so s materialnimi prispevki podprli prireditve, bodi v imenu tistih, ki uživajo sadove, izrečena topla zahvala.

Sama organizacija prireditve je zahtevala krepkega vsetranskega dela, h kateremu so se pritegnili številni revni dijaki in brezposelni. Tako se je prvi obrok podpore podelil v obliki nagrade za storjeno delo. Vsa akcija je vrgla priločno 20.000 Din (nadaljnji prispevki prihajajo) in se je ta vsota razdelila tako, da so prejeli po nekaj: prvo emigrantsko zavetišče v Ljubljani, odbor za podporo beguncem (za nakazila hrane in živil) in klub Primork (za ista nakazila).

Naposed prav prisrčna hvala vsem neutrudljivim sodelavkam in sodelavcem v paviljonih, ki so stali prireditvenemu odboru vestno ob strani. Redakcijam »Jutrac, »Slov. Narod« in »Istrec (Zagreb) za učinkovito podporo vse priznanje!

Za prireditveni odbor:
Olga Pucova, m. p., predsednica, Miloš Rybář, m. p., podpredsednik.
(Seznam darovalcev priobčimo jutri).

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Nedelja 27.: Ob 15. Vest. Izven. Znižane cene. — Ob 20. Kar hočete. Premijera. Izven.
Ponedeljek 28.: Ob 15. Trije vaški svetniki. Izven. Znižane cene. — Ob 20. Kar hočete. Izven.

Shakespearejeva komedija »Kar hočete« se vprizori v ljubljanski drami na velikonočno nedeljo in velikonočni ponedeljek zvečer ob 20. Delo, ki je poleg Hamleta eno najpriljubljenejših Shakespearejevih del, kar jih je bilo odigranih na odru naše drame, je režiral in popolnoma na novo insceniral režiser dr. Branko Gavella. Pri predstavi sodeluje muzika 40. pešpolka triglavskega. Dirigent je g. Niko Stritof. Za obe predstavi veljajo običajne dramske cene.

Dramske popoldanske predstave na velikonočno nedeljo in ponedeljek. Na veliko nedeljo popoldne ob 15. se vprizori izvrstna drama »Vest« v režiji g. C. Debeveca. Zasedba kakor pri vseh dosedanjih vprizoritvah. Na velikonočni ponedeljek pa je popoldne ob 15. repiza izvrstne veseloigrice »Trije vaški svetniki« v režiji g. Lipaha. Zasedba »Treh vaških svetnikov« je priznana izvrstna, z g. Cesarjem v glavni vlogi. Za obe popoldanske predstavi veljajo znižane dramske cene.

OPERA
Začetek ob 20.
Nedelja 27.: Ob 15. Viktorija in njen huzar. Izven. Znižane cene. — Ob 20. Aida. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek 28.: Ob 15. Brivec seviljski. Izven. Znižane cene. — Ob 20. Trije mušketirji. Izven. Znižane cene.

Na velikonočno nedeljo ima opera dve predstavi. Popoldne ob 15. opereta »Viktoria in njen huzar« v običajni za-

sedbi. Zvečer ob 20. se poje velika Verovjeva opera »Aida«. Naslovno vlogo Aida poje prvič na našem odru gđ. Vera Majdičeva. Za obe predstavi veljajo znižane operne cene. Popoldansko predstavo dirigira dr. Svava, večerno kapelnik Neffat.

Velikonočni ponedeljek v ljubljanski operi. Popoldne ob 15. se poje najboljša komična opera svetovne literature, Rossinijev »Brivec seviljski«. Nobeno klasično dolo nima na vseh odrih, toliko vprizoritvev, kakor ravno »Brivec«. Naša predstava v ponedeljek bo tem zanimivejša, ker debutira v vlogi Don Basillija g. Marjan Rus, ki ima krasen glasovni material in tudi lepo, izrazito igro. Opero dirigira ravnatelj Polič. Zvečer ob 20. pa se ponove v običajni zasedbi »Trije mušketirji« poleg »Viktoria« in njenega huzarja« najbolj upela opereta letošnje sezone. Opereto dirigira dr. Svava. Za obe predstavi, popoldansko in večerno, veljajo znižane operne cene.

HARRY PIEL

Sence podzemlja

ZVOČNI KINO IDEAL

PRIDE!

PRIDE!

Beleznica

Koledar.

Danes: Petek, 25. marca katoličani: Veliki petek, Džizma, Predrag, pravoslavni 12. marca: Teofan.

Današnje prireditve.

Kino Matica: Zapeto.

Kino Ideal: Zapeto.

Dežurne lekarne.

Danes: Bahovec, Kongresni trg 12. Ustari, Sv. Petra cesta 78 in Hočevar, Ljubljana VII. Celovška cesta 34.

Ernst Lubitsch

Za pirhe je nam pripravil Elitni kino Matica najljepši film letošnje sezone, divno filmsko dramo »Glas vestie«. Ta film je zadnja umetnina velikega moža, kralja režiserjev Ernesta Lubitscha. Ine Lubitsch je ljubiteljem filma znano. Zanimalo pa jih bo nekaj več podrobnosti iz življenja tega velikega umetnika.

Slavni režiser Lubitsch je bil rojen v Berlinu kot sin bogatega trgovca. Zelo kot deček je kazal veliko razumevanje za umetnost in oče ga nikakor ni mogel pregovoriti, da bi sin edinec prevzel po njem trgovino. Postal je igralce. Učil se je pri svetovnem Arnoldu in nato pri Maksu Reinhardu. Po prvih uspehih na odru se je prelevil mlad Lubitsch v sposobnega režiserja. Leta 1913. je prvič stopil pred filmsko kamero in začel igrati razne manjše in večje komične vloge. Tudi pri filmu je kazal večje sposobnosti za »ožjo in leta 1918. je prvič zaslovel kot režiser filma »Madame Dubarry«. To je bil prvi historični velenim, ki sta bili v njem odkriti dve veliki filmski zvezdi Pola Negri in Emil Jannings. Lubitsch je sprejel nato laskavo ponudbo velikega filmskega koncerna v Ameriki Paramounta in tu se je pričelo plodovito in uspešno njegovo delo. Divni film »Patritjot« z E. Janningsom je, bil pri nas zabranjen. Nato filmi »Smehljajoči se poročnik« z M. Chevalierom, »Monte Carlo« in končno triumf njegovega dela, velika zvočnofilmska drama »Glas vestie« ali »Ubil sem človeka«. Dejanje se godi v povojni dobi. Vojna je sicer končana, toda njene posledice se opazajo še in vsakem koraku. Samo 4 igralci nastopajo v tem divnem eposu visoke filmske umetnosti. Najslavnejši so Lionel Barrymore, Nancy Carroll in Phillips Holmes. In vendar je ta epopeja bratske ljubezni, miru in sprave največji dokument Lubitschovega talenta. Uspeh filma je bil tako ogromen, da so o filmu pisali cele brošure, vsa kritika in publika pa je sprejela film z največjim navdušenjem.

Ta veliki film bo torej čez praznike na sporedu Elitnega kina Matic. Podrobnostno kritiko o filmu samem priobčimo jutri.

PRI FOTOGRAFU

Dama, ki hoče biti na fotografiji lepa: Rada bi imela fotografijo, ki bom na nji dražestna in sebi točno podobna.

Fotograf: Kdaj naj pa bosta ti dve fotografiji gotovi?

CENEJSE BO

— Ah, močiček prav kar sem videla, da ima naša soseda do pičice tak klobuk, kakor jaz.

— Saj te poznam, zdaj boš pa takoj hotela imeti novega.

— Ali misliš morda, da bi bilo cenejše, če bi se preselila?

Svetovno gospodarstvo in brezposelnost

Podatki iz informativne brošure naše Delavske zbornice in iz poročila MUD

Ljubljana, 25. marca.

Mednarodni urad dela v Ženevi je zbral lani podatke, nanašajoče se na svetovno gospodarsko krizo ter brezposelnost. Lani v maju je bila 15. konferenca mednarodnega urada dela, na kateri je podal ravnatelj tega urada Albert Thomas tozadevno poročilo, ki je izšlo nedavno v prevodu tudi pri nas. Stvarno in nazorno sliko o gospodarskem stanju in brezposelnosti v dravski banovini nam pa nudi informativna brošura naše Delavske zbornice, ki je izšla te dni. Sicer se govori pri nas o gospodarski krizi in brezposelnosti dovolj, celo preveč, vendar pa se pa zdi, da se še nihče ne zaveda dovolj globoko in jasno, kaj je prav za prav gospodarska kriza in kaj pomeni vedno bolj naraščajoča brezposelnost. Že zato so potrebne stvarne ugotovitve.

Brezposelnost katastrofalno narašča

Kaj je brezposelnost? Svetovno zlo je, ki se nevarno širi ter raplno narašča. L. 1930 so cenili število brezposelnih po vsem svetu na 10.000.000, točno pred letom jih je pa bilo že samo v dveh industrijskih državah (USA in Nemčija) toliko. In kdove, koliko jih je zdaj?

V Nemčiji je bilo lani ob koncu januarja 4.894.000 brezposelnih. V Jugoslaviji je bilo popolnoma brezposelnih okrog 100 tisoč, večina poljedelskih delavcev, in 30 tisoč profesoristov. Brezposelnost je silno narasla v vseh državah v primeri s številom brezposelnih prejšnjega leta, razen na Danskem, Norveškem in v Rus. Sorjete pa celo skrb, kako bi dobili zadostno število delovnih moči za izvedbo velikega gospodarskega načrta.

Kakšen je položaj na svetovnem delovnem trgu v primeri z lanskim letom, pa še seveda ni ugotovljeno. Jasno je, da so se gospodarske prilike neprimerno poslabšale in da je brezposelnost narasla naravnost katastrofalno.

Naš delovni trg

Po podatkih statističnega oddelka Okr. urada za zav. delavcev v Ljubljani je zelo točno ugotovljeno, kakšne so bile prilike na delovnem trgu v dravski banovini v zadnjih letih. Povprečno je bilo pri OUZO prejšnji mesec zavarovanih 74.760 članov. Lani od avgusta do 1. marca 1932 je število članstva padlo že za 24.000. Nekoliko ugodnejša slika se nam nudi, če primerjamo padec članstva letos v februarju s padcem prejšnjega leta v istem mesecu. V primeri z letom 1930 pa je število članstva do konca meseca nazadovalo za 16.896. Mesecni primanjkljaj dohodkov delavstva se lahko ceni na 12.000.000 Din. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 1.50 Din manj nego lani v februarju.

Iz drugih zanesljivih podatkov je razvidno, da je padel stalež delavstva v dravski banovini v podjetjih z nad 50 delavcev v primeri s staležem lani v februarju: v gradbeni industriji za 1.462, v lesni za 801, v papirniški za 206, v tekstilni za 292, od dveh steklarskih tovarn v dravski banovini počiva ena 5 mesecev, druga 2 meseca. Popolnoma ustavljena je izmed manjših tovarn tudi kemična tovarna v Celju s 70 delavci, v skročenem obsegu obratujejo tovarne usnjarske stroke, zlasti pa kovinske. Najhujši udarec bo seveda ustavitev to-

Analiza gospodarske krize

In kaj je gospodarska kriza, katere posledica je brezposelnost? Posledica je motnje gospodarskega ravnovesja. Nastane torej vprašanje, kako vzpostaviti gospodarsko ravnovesje, kako pravilno razdeliti produkcijo. Obseg in teža gospodarske krize kažejo najbolj nazorno značilni gospodarski dogodki, predvsem izprememba indeksa v cenah na debelo. Od 35 držav, ki vodijo index, morejo v dobi od avgusta 1929 do novembra 1930 zaznamovati dvig le 3, drugod pa zaznamujejo padec. Pri nekaterih važnih produktih so padle cene celo pod predvojno višino.

Index tečajev industrijskih akcij nam dokazuje padanje dobičkov. Od 1. 1928 do 1930 izkazuje index tečajev v vseh državah veliko znižanje, tako n. pr. v Češkoslovaški 29, v Švici in Angliji 31, v Nemčiji 44, v USA 53, Kanadi 59, na Poljskem pa 60%. Uradne obrestne mere so nazadovale stalno skoraj v vseh državah.

Tudi statistika glede produkcije nam kaže naravnost obupno sliko nazadovanja. Ako vzamemo leto 1928 s 100 za podlago, vidimo, da izkazujejo USA 1930 nazadovanje na 80. V drugih državah je v tem pogledu še mnogo slabše.

Kaj je vzrok svetovnega gospodarskega propadanja, si še niso edini ekonomski finančniki ter strokovnjaki; neki neuski strokovnjak je naštel 231 vzrokov, in je pač treba prepustiti to vprašanje gospodom, da se še nekoliko časa zabavajo z njim. Poročilo mednarodnega urada dela našteva motnje gospodarskega ravnovesja, t. j. okolnosti, ki najčesteje prihajajo v poštev kot vzroki krize.

Tako povzroča n. pr. poljedelsko krizo nadprodukcija poljedelskih pridelkov. Ta preobilica je nastala deloma zato, ker so se povečale posetovne površine, deloma zaradi dobrih letin ter zaradi nezadostnega konzuma. Posledica je kriza v prodaji, padec kupne moči poljedelcev. Prvi očitnejši znak poljedelske krize je bil velik padec cen, tako je n. pr. cena pšenice padla v Chicagu od 1. 1926 do 1930 za 24.8%. Tega padca pa ni povzročila predvsem racionalizacija v poljedelstvu, nego nadprodukcija pridelkov. Značilno je, da se je konzum žita po vsem svetu znižal zadnja leta (do 1. 1931) povprečno na prebivalca 4.1%.

V poljedelstvu so izpodrili stroji zadnja leta ogromno število delavcev, kar dokazujejo statistike o brezposelnih polje-

F

Naananjamo žalostno vest, da je naš dobri oče in soprog, gospod

Drago Mandeljč

višji kontrolor drž. železnice

sinoči ob 21. uri po kratki bolezni preminul.

Pogreb dragoga pokojnika bo v soboto 26. t. m. na pokopališče

Mirogoj v Zagrebu.

Čas pogreba bo objavljen v »Jutru«.

JUSTINA, soproga — DRAGO, sin — JELA, hčerka, in ostali sorodniki.

Ljubljana-Zagreb, dne 25. aprila 1932.

Filmi prihajajo, filmi odhajajo! Filme gledate in jih pozabite —

enega pa ne boste pozabili

vse svoje dni — in to je največje in najgloblje delo kralja režije

ERNSTA LUBITSCHA

GLAS VESTI

umetnina, ki vam bo pretresla srce, vzbudila čustva plemenite ljubezni, odpuščanja in ganotja!

Velefilm, katerega bo za Veliko noč občudovala vsa Ljubljana v Elitnem kinu Matici

Dnevne vesti

— Diplomirali so na juridični fakulteti ljubljanske univerze gg. Omladič Franjo, Pretnar Stojan in Pretnar Leo. Čestitamo!

— Ne hodite v tuja kopališča! Mestna organizacija Narodne obrane v Ljubljani nam pošilja v objavo: Zadnje dni iščejo naši tako zvali boljši sloji na vse kriplje tuje valute, zlasti lire, ker hočejo prebiti velikonočne praznike izven naših držav. Zlasti se odpravljajo mnogo naših ljudi v Opatijo in druga bližnja italijanska kopališča. Kdor v današnjih časih brez nujne potrebe izvaža iz države naš denar oziroma si brez nujnega povoda nabavlja z našim denarjem tuje valute, ta škoduje naši valuti in vsemu našemu narodnemu gospodarstvu. Opozorjamo vse one, ki imajo dovolj časa in denarja, da si lahko privoščijo lep velikonočni izlet, da ima naša obala mnogo lepših kopališč, ki niso nič dražja in nič slabša od tujih. Naš denar naj ostane v državi in nudi zaslužek našim težko prizadetim domačinom. — Posejanje tujih kopališč je v današnjih časih nedopusten luksuz, glede katerega se mora voditi točna evidenca.

— Življenjski promet na Sušaku. Na Sušaku vlada zadnje dni živahen tujski promet. Prispelo je mnogo tujcev, ki nadaljujejo pot na Hrvaško Primorje in v Dalmacijo, kjer ostanejo čez velikonočne praznike.

— Oddaja zgradbe stanovanjske hiše v Ljubljani se bo vršila potom očetne licitacije dne 20. aprila pri gradbenem oddelku direktorije državnih železnic v Ljubljani. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji, načrti in proračuni pa pri istem oddelku.

— Oddaja zgradbe in zapisa bufeta na postaji Grosuplje se bo vršila potom očetne licitacije dne 21. aprila pri direktoriji državnih železnic v Ljubljani. Razpis je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji, načrti in proračuni pa pri istem oddelku.

— Pocenitev električnega toka v Zagrebu. Zagrebška občina je znižala ceno električnega toka za kavarnе, gostilne in obrtne lokale od 4.50 na 4 Din.

— Opozorilo smučarjem. Kakor vse kaže, bodo za praznike vse koč v Triglavskem pogorju močno zasedane. Smučarje opozorjamo, da sta dobro pripravljena za praznike tudi koč na Veliki planini in Dom na Kravcu. Nova koč je bila na Veliki planini postavljena šele jeseni in je namenjena predvsem smučarjem. Priporočamo posebno tistim, ki nimajo za praznike več kot dva dni prosto, da posejijo Veliko planino in Kravec.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 24 z dne 25. t. m. objavlja uredbo o draginskih dokladah državnih upokojencev, razpis ministra pravde o povračilu stroškov za prestopanje kazni vojaško sodno obsojenih, 35 objav banske uprave o pobiranju občinskih trošarin za leto 1932 ter razglas Narodne banke o zamenjavi 10-dinarskih novčanic I. izdaje in 5-dinarskih novčanic kraljevine Srbije.

— Nalezljive bolezni v dravski banovini. Od 8. do 14. t. m. je bilo v dravski banovini 9 primerov tifusnih bolezni, 79 skriptinke, 533 ošpic, 2 nalezljivega vnetja možganov, 119 davice (umrla dva), 49 dušilnega kašlja, 14 šena, 6 otročnice vročice, 1 krčevite odreenelosti in 1 vnetja primarne sinovke.

— Sneg za velikonoč. V južnih krajih vode se vedno naraščajo. Največ snega imajo v Banjaluki, kjer ga je zapadlo zadnje dni nad pol metra. Poplave so napravile po nekaterih krajih občutno škodo. Silni snežni meteli so divjali večeraj v Užicu in v okolici. V Beogradu neprestano sneži in večeraj je bilo mesto kakor sredi zime.

— Za velikonoč rabite Ciril Metodove razglednice. Podpirajte družbo in domačo obrt!

— Zopet nesrečna ljubezen. V Zemunu si je hotela končati v sredo življenje šivilja Blanka Brankova. Napila se je raztopljene kamene soli, pa so jo prepeleli v bolnico in ji izprali želodec. V obup jo je pognala nesrečna ljubezen. V Splitu se je po odigrani večeraj popoldne pretesljiva ljubavna tragedija. Občinski uradnik Vilko Bonacič se je vračal iz mesta, pa

ga je pred hišo čakal pekovski obrtnik Miško Peruzović ter ga nadržal, naj prizna, da je imel ljubavno razmerje z njegovo ženo. Bonacič je začel bežati, predno se je pa skril v hišo, je Peruzović potegnil samokres in ustrelil. Zadel je Bonaciča v hrbtenico. Potem si je pa nastavljal revolver na sence in sprožil. Obležal je mrtev, težko ranjenega Bonaciča so pa prepeleli v bolnico.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo in hladno vreme. Večraj je bilo lepo samo v Mariboru, drugod pa bolj ali manj oblačno. V Beogradu, Sarajevu in Skoplju je snežilo. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 11, v Ljubljani 4.2, v Skoplju 4, v Zagrebu 3, v Mariboru 2.6, v Sarajevu 0, v Beogradu —2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765.8, temperatura je znašala —4.2.

— Poskušeni umor odvetnika. V Vrhu je hotel v sredo zvečer na dopustu mudeci se vojak Konrad Müller umoriti odvetnika dr. Zarka Petkovića. Počakal ga je in ko je prišel iz pisarne, je navlil nanj z bajonetom. Odvetniku se je pa posrečilo udarec odbiti in zbežati. Napadalec so aretirali.

— Naval krv' tesnoba srca, zasoplenosti tesnoba, dražljivost živcev, migreni, otožnost, nespanje, odpravimo kmalu z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Znanstvene ugotovitve potrjujejo, da služi »Franz Josefova« grenčica pri zagatjenju vseh vrst z najboljšim uspehom. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerij-skih trgovinah.

Iz Ljubljane

— Iz Zahvala. Zveza slušateljev Aleksandrove univerze. Ob zaključku nabiralne akcije, ki jo je izvedla letos Zveza slušateljev Aleksandrove univerze namesto vsakoltnega reprezentančnega plesa, je odboru nabiralne akcije dolžnost, da se zahvali vsem, ki so se odzvali in pomagali akademski mladini Aleksandrove univerze. Dohodek nabiralne akcije znaša 32.140.28 Din in se bo razdelil Akademski bolniški blagajni in knjižnicam strokovnih društev, ki so najpotrebnejše akademске ustanove. Vsem, ki so pripomogli k uspehu naše nabiralne akcije, bodi izročena globoka zahvala.

— Iz Veliki petek smatrajo ljudje za žalosten dan, menda zato, ker se postijo. Zaradi tega se jim zdi, da bi moral biti turoben, oblačen in bi se moralo kisati še nebo. Vendar je med ljudstvom razširjena vera, da je tisto leto slabo za živino, če je na veliki petek slabo vreme, da strda klaje. Če je pa slabo vreme na veliko soboto, stradajo ljudje. Danes imamo najlepše vreme tudi v Ljubljani in se torej našim živinorejcem ni treba bati za živino, čeprav ne rede drugega kot pse in mačke. Med ljudstvom še tudi živi vera, da je treba na veliki petek hoditi ves dan bos, če hočeš, da te ne bo med letom zbadalo v gole podplate. Zato bi bilo tudi priporočljivo, da bi danes trenirali podplate mešani, ker nihče ne ve, če bi jim kaj takšnega na prišlo prav med letom.

— Iz Drsnjeve spomlad. Na drsnjsku SK Ilirije so se davi drsali. Led je bil izbozen, kakor sredi zime. Pa je danes veliki petek in 25. marca.

— Iz Brezposelnim občine Moste! Brezposelnih iz občine Moste naj se zgleda danes, 25. t. m., med 2. in 4. uro popoldne v mesnici Keber na Zaloški cesti, kjer bo občinski akcijski odbor razdeljeval pri-glašencem določene količine mesa brezplačno.

— Iz Seznam izgubljenih predmetov, prijavljenih upravi policije v času od dne 1. do dne 15. t. m. šifersko vzno dopustilo, izdano 1. 1932 po upravi policije v Ljubljani na ime Burger Jakob, šofer; listnica v njej 600 Din, orožni list in potni list, oboje glaseče se na ime Rinar Stefan; 400 Din; nikeljnasta žepna ura; damska nikeljnasta ura na srebrni zapestnici; ženska torbica, v njej 50 Din in železniška legitimacija na ime Dolgan Zofija; denarnica z 40 Din in domovnica, glaseča se na ime Dukarič Josip; zastavni listek št. 463; plahta za pokrivanje tovornega avta, plahta nosi značko »dr. Kanakyc; protokoli o prevzemu opekarne »Emona; zlat

prstan; 2 zastavljajna lista št. 3439 in 3440 in 1 šolsko spričevalo in delavska knjižica, oboje glaseče se na ime Čelešnik Josip.

— Iz Seznam najdenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani v času od dne 1. do 15. t. m. Otroška galoša; denarnica, v njej 160 Din in nekaj potrdil soko-kega društva in račun, glaseč se na ime Pelan; živ puran; ženska ovratna ruta; prazna črna ročna torbica in zastavljajni list, št. 13.504 in 1 mala denarnica. V železniških vozovih so se našli tile predmeti: 12 dežnikov; 7 palic; 7 čepic; 8 parov roka-vic; 6 nahrbtnikov z različni predmeti; 3 pare galoš; 3 moški šali; 3 ženski pletti; 2 aktovki; 8 knjig; 3 nemške revije; moške hlače; 2 bali žitnih vreč; škata v njej tor-ta; cekar; vrč za mleko; suknja; kos vošče medenine; etui risaln. potrebščin; zavitek, v njem 1 ročna torbica; cekar živil; srajca; svitek za na glavo; zavitek blaga; par ženskih nizkih čevljev; zaklenjeni kovčec; dežni plašč; zavitek blaga za obleko; ženski slamniki; 2 fotostativ; zavoj suhih hrušk in potniški kovčec.

— Iz Poroka. Poročil se je g. poručnik Norbert Wurzbach - Tanenberg z gđ. Mašo Groschach hčerko pokojnega ing. g. chem. Andreja Groschna. Mlademu paru obilo sreče!

— Iz Zvočni film »Boj za Mandžurijo« v nedeljo v Elitnem kinu Matici. ZKD bo v nedeljo kot smo že poročali predvajala v prostorih kina Maticе veleaktualen zvočni film »Boj za Mandžurijo«. Eno najbolj perečih vprašanj sedanjega časa, predmet, o katerem so pisali vsi listi, o čemur je govoril ves civilizirani svet, ta predmet bo obravnaval nedeljski kulturni film ZKD. Jasno je, da bo zanimanje za film splošno. Ker bo naval na kino v ne-deljo in ponedeljek zelo velik, bo blagaj-na odprta že od 10. dop. in priporočamo cenj. občinstvu nabavo vstopnic že v predprodaji. Film je izdelan v nemškem jeziku tako, da bo vsem razumljiv.

— Iz Ljubljanskega Sokola družabni večer bo v soboto 2. aprila t. l. v restavracijskih prostorih »Zvezde« s prijaznim sode-lovanjem »Matičnega kvarteta« (bb. Pelan, Skalar, Završan st. in Završan ml.) Vab-ljeni vsi! 213-n

— Iz Ob monumentalnem tromostju. Je bilo to dmi nekoliko preveč blata, zlasti pri Prešernu, vendar pa ljudje niso mogo godrnjali nad njim, ker so se ga že navadili zadnje čase. Večraj so pa posuli cestnice ob Prešernu s peskom. Na ta način bi lahko marsikdo odpravil blato, kar bi bilo potrebno obkolito na Pogacarjevem trgu od tržnih lopah, kjer je to dmi posebno živahen promet.

— Iz Društvo »Treznost« opozarja vse svoje članice, da se zanesljivo udeležijo občnega zbora, ki se bo vršil v četrtek dne 31. marca v Delavski zbornici. Vpis novih članov (je) se bo vršil po občnem zboru, zato vsi prijatelji abstinentnega po-kreta vljudno vabljeno. Odbor.

— Iz Prikrivani tečaj za krojače v Ljubljani, ki ga prireja pod vodstvom strokovnega učitelja g. Knafejnja Alojzja kraljevska banska uprava v prostorih tehniške srednje šole, soba 10 v II. nad-stroju, se prične 5. aprila ob 18. uri zvečer, nakar se opozarja vse pri-glašene.

— Iz Javna dražba orožja. Sresko na-delstvo v Ljubljani, bo dne 18. aprila pro-dalo na javni dražbi orožje odvzeto po čl. 22 in 40 zakona v posesti in nošenju oro-žja in po čl. 35 pravilnika za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja. Na dražbi bodo prodane lovške puške eno- in dvocevke, flobertovke in samokresi. Draž-ba se bo pričela točno ob 9. uri v veži sreskega načelstva v Ljubljani, Hrenova ul. št. 11. Pravico do nakupa na dražbi imajo trgovci z orožjem in osebe, ki se izkazujejo pri dražbi, da imajo dovoljenje za nabavo ali za nošenje orožja, ki ga ho-čejo na dražbi kupiti. Na isti dražbi se bo prodala tudi ena stara stenska ura, eno rogovič, napravljeno za obešalniki, dva do-cela obrabljena konjska komata in en manjši kolobar bakrene žice. O vsakem slučaju zdravstvo orožja se bo sestavil poseben zapisnik po tarifni postavki 81 takšnega zakona, kolekovan s kolekom za Din 5.

— Iz Koturški savez kraljevine Ju-go-slavije, pododbor Ljubljana v Ljubljani. Ker od sedaj dalje izdajajo licence za te-koče leto posamezni pododbori, naj bla-govolijo v gornjem pododboru članjeva društva dosejane licence svojih dirkačev pri-sposlati tajništvu pododpora, Karlovska cesta št. 4 ter so jim za izdajo novih li-cenc prijavnice na razpolago. Upravni odbor pododpora Ljubljana.

— Iz Pizenjsko pivo »PRAZDROJ« to-čijo restavracije Union, Slon, Cinkole — originalna steklenice kavarne Zvezda, Emo-na, Bellevue in večje delikatesne trgovine.

— Iz Učiteljski pevski zbor JUJ v Ljubljani. Radi skrajšanih počitnic odpa-de pevski tečaj, napovedan za 1. in 2. april. Prihodnji tečaj bo šele v maju in sicer 5., 6., 7. in 8. Odbor.

— Iz Občni zbor Podpornega društva železniških uslužencev in upokojencev v Ljubljani, ki je bil dne 6. marca t. l. pred-časno zaključen, se bo vršil ponovno dne 10. aprila t. l. v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Mi-klošičeva cesta 20. Začetek ob 8. uri zjutraj. Udeleženci, samo člani, naj prinesejo članske izkaznice s seboj. Odbor. 216/n

— Iz Nesreče in nezgode. Boris Pečen-ko, 9-letni sin trgovca iz Ljubljane, je večeraj pri smučanju padel in si zlomil levo roko. — Pirc Ivan, sin lesnega trgo-va, je doma padel s peti in si zlomil levo ključnico. — V Vegovi ulici je večeraj pa-del trgovski zastopnik Srečko Pucko na glavo in se precej pobil. — Vse ponesre-čence so prepeleli v bolnico.

V kinu.

— Ti plačeš. draga moja? Če te film tako razburja pa pojdiva domov. — Kaj še, nikar mi ne kvari za-bavo!

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu

Zanimivo predavanje sodnika dr. Stojana Bajiča v dru-štvo »Pravnik«

Ljubljana, 25. marca. V sredo zvečer je predaval v društvu »Pravnik« v prostorih delnega sodišča dr. Stojan Bajič o delovnem pravu v novem obrtnem zakonu. Predavanje je bilo prav dobro obiskano, navzoči so bili predsednik višjega delnega sodišča dr. Rogina, univ. prof. dr. Dolenc, številni pravniki, odvetni-ki itd.

Uvodoma je predavatelj opozarjal na to, da je sicer novi obrtni zakon v pogledu delovnega prava prevzel v glavnem dosedaj v Sloveniji veljavnega prava, da pa navzile temu očituje znatne izpremembe, na katere hoče v svojem predavanju opozoriti.

Določila obrtnega zakona, tičajoča se de-lovnega prava, ne veljajo samo za službena razmerja pomožnega osebja, to je delavcev in nameščenec, temveč tudi za služboje-malce številnih drugih obratov, ki ne spa-dajo pod obrt, a so njih službojemalci pri-zveti v obseg pomožnega osebja v smislu obrtnega zakona. Tako velja obrtni zakon za vsa službena razmerja delavcev in name-ščenec v obrtnih obratih, poleg tega pa še vseh službojemalcev, ki so zaposleni (§ 433) v gospodarskih in gozdnih podjetjih, v ru-darskih obratih, v morski plovnosti, pri ribo-lovu, raznih oseb, zaposlenih na krovu lad-je, v zračnem prometu, v zasebnih železni-ških obratih, v zasebnem pouku in šolah, v umetniških obratih vsake vrste, v odvetni-ških in inženjerskih poslih ter pri geome-triji, zdravniških, živinovozniških, tehniških in združenih zavodih vsake vrste, pridobi-tnih združenj, prislinskih združenj in dru-štvih in končno v gospodarskih in delav-skih zbornicah. Izven obrtnega zakona ostanejo še vsa službena razmerja, v kate-rih službojemalce te zaposlitve ni preklicala, dalje v obratih, ki niso obrtnega značaja, to je novinarji in pomorsko osebje, državni uradniki in končno še nekateri drugi po-klici, na primer osebje, zaposleno v gospo-dinjstvu itd.

Novost, ki jo uvaja obrtni zakon, je ta, da mora biti službeno razmerje, da spada med določila obrtnega zakona glede službo-jemalca njegov redni poklic. Po opravljenj, kakor jih vrši, se dele službojemalci v de-lavce in nameščenice, ki opravljajo trgovska, višja netrgovska ali pisarniška opravila v zgoraj naštetih obratih Razlika med delav-cem in nameščencem je ta, da veljajo za na-meščenca poleg skupnih določb za delavce še posebne določbe, predvsem tičajoče se sprejema v vršenju službe, dopustov, od-pravnine, odprave in konkurenčne klavzule.

Ker je na ta način obrtni zakon uredil službena razmerja skoraj vseh poklicev, je razumljivo, da je nadomestil dosedaj v raz-ličnih zakonih urejena prava, predvsem obrtni red, zakon o trgovskih pomočnikih in graščinskih uradnikih in deloma splošni rudarski zakon. V veljavi sta pa ostala med drugim novinarska uredba in poselski red iz l. 1921, poleg vseh najvišjih socialnopo-litnih zakonov o zaščiti in zavarovanju delavcev.

Delovno pravo novega obrtnega zakona je skoraj vseokoli pristilnega značaja, ker se pogodba ne da izpremeniti. Pristilnega zna-čaja so tudi ministrske urede, ki jih za-kon predvideva, ter določila kolektivne po-godbe, ki jo obrtni zakon ureja v smislu § 209. Posamična službena pogodba ustvar-ja službeno razmerje, vendar pa ureja sa-mo deloma glede obsega in vrste službene-ga opravila in prejemkov. Izgledno ureja novi obrtni zakon poslovni red, obvezen za industrijske obrate in posebno važna so njih določila o konvencionalnih kaznih, gde-je njih maksimiranje, priložena pota in upo-rabe. Dipozitivno pravo in pravni obračun imata službeno razmerje v zadnji vrsti. Oba zakona prevzemata dosedanje tipe službene-ga razmerja, razlikujeta se pa v trajanju, v kratki dobi, (bodisi za mimoidoče potrebe, bodisi za posameznika) in dolgotrajne glede na jačo povezanost stranke. Podrobno in deloma na nov način ureja zakon tudi vaje-niško razmerje.

Glede službojemalčeve dolžnosti daje obrtni zakon vsem službojemalcem pravo, da odstojijo pred gotovimi pogoji od službe-ne pogodbe pred nastopom službe. Služboje-malec mora vršiti službo osebno, dogovorne-no vršiti in obsegu in mora vršiti službo vestno in redno. Nevršenje službe je odpu-stni razlog.

Službojemalčeve dolžnosti so urejene ka-kor doslej z znatnejšimi spremembami sa-mo glede provizijske odplate, odpravnine in dopusta. Prejemke mora službojemalec iz-plačevati v dinarski valuti. Zakon uvaja i-za delavce i za nameščenice prepoved izpla-čevanja v gotovini (truck prepoved), ker hoče zaščititi službojemalcev zaslužek in go-spodarsko neodvisnost. Podrobna določila vsebuje obrtni zakon glede provizijske od-plate, remuneracije in udeležbe na dobičku, ki so v glavnem prevzete po zakonu o tr-govskih pomočnikih. Novo za nameščenice, razen novinarjev, je odpravnina, ki pa pri-tiče samo višjim nameščencem in sicer sa-mo ob prenehanju 10-letnega službenega razmerja.

Obrtni zakon upošteva sedanje gospodar-sko depresijo in določa, da se pravo do odpravnine zmanjša ali celo ugasne, če iz-plačilo iste za podjetje ni zmogljivo. Pre-jemki gredo službojemalcem redoma po opravljenem službovanju, izjemoma pa tudi brez tega, če je na primer službojemalec spreten zaradi nezakrivljene bolezni ali ne-zgode ali pri važnih osebnih razlogih in si-er delavce vsem dni, nameščenec pa 6 do 12 tednov po trajanju službenega razmerja. Glede sprejema nameščenec pred in po po-rodu so iste izenačene z delavkami v skla-du s mednarodno konvencijo o zaščiti žensk, ki jo je naša država tudi ratificirala.

Glede sprejema razli vzrokov na službo-jemalčevi strani je prevzel obrtni zakon se-danje stanje, vendar kot pristilnega značaja. Dopusti pritičejo samo nameščencu in sicer

od 10 dni do 5 tednov po trajanju službe in pritičejo nameščencu tekom tega časa vsi službeni prejemki. Končno je dolžan izsto-viti službojemalcu tudi spričevalo in polo-žiti njegovo kavejico pri sodišču, ko prene-ha službeno razmerje ali pa če se zahteva po-vračilo škode.

Glede končnega službenega razmerja je ustvaril obrtni zakon za delavce najmanj 14 dni, za nameščenice pa pridržal 6 tedenski odpravnini rok na četrt leta, katere doba se za nameščenca zviša po službovanju tudi na 5 mesecev, pri čemur je predavatelj opozar-jal na protislovje v zakonu.

Spori iz službenih razmerij spadajo, do-ker ne bodo ustanovljeni redni odbori, pod razsodišča pri upravnih oblastvih I. stopnje pred redna sodišča. Pozneje bodo pa spre-čili spore iz službenih razmerij pomožnih oseb (in sicer samo delavci, ne nameščenici), v kolikor vrednost spornega predmeta ne presega 12 Din, izbrani odbori, v katerih sta poleg predstavnikov upravnega odbora še po en razsodnik službojemalec in službojemal-ca, ki jih bo imenovala banska uprava iz predlaganih pristojnih zbornic. Spor bo kon-čal s sodbo, izvršljivo v upravnem postopku. Ljubljansko obrtno sodišče pa bo ohranilo svojo pristojnost.

Boj za Mandžurijo

Le priznajmo, da se zanimamo z neko posebno naslado za Daljni vzhod, ker so si pač Kitajci in Japonci skočili v lase. Civili-zirani svet ne vidi v tej vojni ničesar nezna-slihanega. Govorimo o nji kot o našem samu po sebi umevnem Zanimi nas, kdo bo zmagal. Ali bo zmagala moderno oborožena Japonska, nad ogromno številčno premočjo Kitajcev? Gledamo na vso zadevo, kot da sta ti državi nekakšni brezdušni sili — kot pač vse države — nekakšna brezdušna orga-nizma, ki se bijeta za zmago; nikomur pa ne pride niti na misel, da so takšne sile sa-mo namišljene in ljudje, ki so primorani klati drug drugega, niso le material, če-prav so Japonci in Kitajci.

Zato se pač naše zanimanje za eksotični orijent podvoji predvsem zaradi surovega klanja samega na sebi, ne pa zato, da bi se nam zdela vojna dandanes nekaj never-jetnega.

Bodi tako ali tako, zanimanje za Daljni vzhod je upravičeno. Ko se je začel bojni ples v Mandžuriji, je baje neko ameriško podjetje poslalo tja radioposrežerja. Naj si-li svet mandžurski koncert. To je vendar senzacija, če poslušas tisoče km daleč na varnem takšno veličastno simfonijo ter sle-diš v duhu ter s sluhom zgodovinskim do-godkom. Užitek je izreden ter specijalen.

Kakšni sta Japonska in Kitajka na za-naj, nam pa prav nazorno pokaže kulturni film »Boj za Mandžurijo«, ki ga bo ob pra-znikih predvajala ZKD v kinu Matici.

Film ni izredno poučen le zaradi tega, ker nam prikazuje mesta, kjer se je vršil in kjer se traja krvavi ples, temveč pred-vsem, ker v njem vidimo prelom dveh kul-tur, stik zapada z vzhodom. Vpliv zapada na vzhod namreč ne pomeni napredka, ne pomeni ničesar, na kar bi civilizirani za-padnjak smel biti ponosen. Če se je Japonska modernizirala, se pravi, predvsem mo-derno oborožila — je to prej minus kot plus. Gospodarskih vprašanj prav tako ni vedela rešiti drugače kot jih rešujejo Ev-ropa in Amerika. Z orožjem v roki se pa gospodarska vprašanja ne rešujejo. Ni kulturno sredstvo in način zavzemati se za tr-žišča z grmenjem topov. Vlada pesti ter imperialistične težnje z rožljanjem s sabljo — to prav tako ni v prid, odnosno je v več-jo škodo ljudstvu, kot stara vzhodna kul-tura.

Skratka, Japonska se ni naučila od za-pada ničesar takšnega, da bi jo zaradi to-ga lahko odkrito občudovali. Zadržna vojna nam to še posebno drastično dokazuje. Kot je sramota svetovna vojna za ves svet, tako tudi ni v čast vojna na Daljnem vzhodu Ja-poncem.

Čudovito lepa je Japonska po naravi, svojstven svet — solca, morja, vulkanov. Gotovo sta podnebje ter narava oblikovala Japoncev značaj. O Japonci povprečen člo-vek ne ve navadno več, da je vulkansko obo-čje, dežela večnih potresov in da je To-kiu glavno mesto, prav za prav moderno velenost. Film bo marsikomu gotovo izpo-polnil sliko, ki si jo je ustvaril o solnčnem vzhodu.

Prav posebno je pa še zanimiva Kitaj-ska, kjer se je ustavil čas — vse je prasta-ro kot je bilo in bo in kjer iz vsega govore tisočletja. Toda tudi tu je prevrnil ravno-težje vpliv zapada — še bolj usodno kot v Japonski. Delovne moči so na Kitajskem najcenejše na svetu — koga bi ne mikalo, da bi jih ne izbral? Evropski duh je po-zvoročil med Kitajci škodljive državljanske vojne. Svetovni kapital se je zagril v Ki-tajsko do drobovja, milijoni umirajo od la-kote ter preobličjenosti, zaradi epidemij in elementarnih nezdod. Še tisto redko železni-sko omrežje ne služi ljudstvu, da bi jim do-našali prepotrebna živila — prevajajo pa vojni liferanti orožje in vojake-mezdni-ke. Cele pokrajine so požgane, zopet drug-je pa trpele zaradi poplav. No, in k vsemu temu nepopisnemu trpljenju kitajskega lju-dstva, ki živi človeka nevredno življenje, mo-ramo prišleči še japonsko ekspanzivnost, od-nosno zračito pravice.

In kaj stori civilizirani svet, Evropa in Amerika za omiljenje strašne bede 500-milijonskega kitajskega naroda? Ali ne čaka-ta škodoželjno njegovega pogina? Zakaj se ne izkaže tu zapadna civilizacija, če je kaj boljša od večstoletne vzhodne kulture?

Kitajec je kuli ter vozi belca do popolne onemoglosti. Podobne misli stopijo človeku živo pred oči ob naslovnem filmu. In, če pomisliš pri njem vsaj na to, je film že dosegel uspeh.

Albert Sorel:

58

Čudodelni zdravnik

Roman

Petnajst let je že tega. Chebsky in Maurice sta v skupni sobi v bolnici, med tujimi ljudmi, v tuji deželi. Chebsky umira; bruha kri, trese ga mrzlica, oči upira v Mauricea; svetijo se mu tako čudno, grozno. Pravi mu:

— Ohljudil sem ti, da te osvetim. Umiram. Tu so moji papirji. Naj tu nihče ne pozna. Ti boš živel pod mojim imenom, jaz pa umrem pod tvojim. Ti postaneš silen, močan, samostojen, in pride dan, ko zveš tajno svojih sovražnikov in postaneš njihov gospodar. Jaz odhajam lahkega srca. Moje življenje je bilo prazno. Tu so moji papirji: pregled jih šele usodnega dne in prepričal se boš, da sem storil vse prav.

Segla sta si v roke. Maurice je prisegel, da se osveti svojim sovražnikom za oba.

In za ta cilj je moral živeti. Pod imenom svojega umrlega prijatelja Chebskega je začel Maurice svoje znanstveno delo; postal je zdravnik za duševne bolezni. Bil je zelo nestrpen; na svojo osvetlo ni smel misliti, dokler ne napoči čas, ko jo bo lahko izvršil. Njegova volja je bila močna, ves se je posvetil svojemu delu. Čital je mnogo, seznanil se je z mnogimi ljudmi in spoznal vso človeško bedo. Knjige in izkušnje so ga sprva nekako utrjevale v tej filozofiji obupanosti, ki se je bil ves poglubil v njo; vse, kar je poznal in izkusil, je vzbudilo v njem silen odpor proti ljudem in vsemu stvarstvu.

Pri vsem tem pa ni nehal hrepeneti po resnici in veličini. Mrzlica, ki ga je mučila, je polagoma popuščala; narava je bila krepka in Maurice je prestal težke preizkušnje tako srečno, da je bil še bolj zdrav in trden. Spoznal je svet, začel je doumevati skrivnostno razmerje stvari, rastel je in se umirjal.

Proučeval je človeka kakor obducirano truplo, spoznaval je okrog sebe zastrupljene duše; najprej ga je gnala radovednost, potem pa strast do umetnosti. Nekaj višjega, česar ni analiziral, česar ni hotel razumeti, ga je proti njegovi volji oklepalo. V zgodovini, v življenju, med narodi in med poedinci, pri bolnih in zdravih ljudeh je opazil iste tajne nagibe, iste strasti, iste slabosti; kar je uničevalo ene, je dvigalo druge, in ta navidezni kaos se je ustabil po večnih zakonih tajnega snovanja narave v najvišji red. In kaj so mogli pomeniti iz tega višjega vidika uboge izkušnje minljivega bitja ali celih nestalnih skupin? Nered mravljišča, ki ga je razbrskal otrok, premetavanje peska v viharju, ki prevrača morje!

— Vse strasti nosijo v sebi kazen, — je pomislil Maurice. — To velja o častihlepnosti, o ljubezni, o ljubosumnosti, o jezi in tudi o osveti. To je opojno uživanje; toda to se izčrpa in zapusti neprijeten okus, v srcu pa praznosta. Uničevanje, to je delo strasti. Ne zaduše pa spomina, ne zagladijo brazgotine, ne zacelijo ran. Preteklost ostane. — V sebi samih moramo lečiti zlo, ki nam ga prizadevajo drugi.

— Otrok pretepe kamen, ob katere-

ga se je spotaknil; rani si roko in ima dvojno zlo. Zid je dejal: oko za oko, in njegova osveta je bila utešena. Bilo je dvoje oči manj in en slepec več, dve mržnji namesto ene. To je posledica židovega moralnega nauka.

— Zakaj osvetiti se? Ker je moja duša bolna in moje oči omejene, ker nisem spoznal sveta, ki sem se na njem rodil, ker me je zanesla usoda v ta kraj, med te ljudi? Niso me razumeli. Ranihi so me; odrekli so mi pravičnost, bili so krivični, srditi: vse to vem, zaradi tega trpim, pa jih hočem posnemati. In če bi se ponižal na njihov nivo, če bi zatrl svojo kri in svoje strasti, ki me ugonablja, mar bi bil srečnejši, mirnejši, zadovoljnejši? Ali bi bila moja usoda lažja, pravičnejša? Sam bi se izpremenil v enega izmed njih, to bi bilo vse. In če se ne ustavim, če strmo glavam v prepad, končam v taki kletki, kakor norci, ki jih zdravim in ne ozdravim.

Ta načela so vstajala polagoma v Mauricevi duši — tako, kakor se je življenje razvijalo. V trenutku, ko se je zavedel, se je zbal samega sebe, kajti strasti v njem niso bile udušene in čutil je, kako mu sili blaznost v možgane.

Jaz ne spadam med te duše! — je kričal. — Jaz sem zgneten iz blata.

Niti poskusiti nočem leteti. Padel bi iz prevelike višine.

Te borbe so ga utrjevale; nekaj se je v njem lomilo, krhalo. Poglobljal se je v svoje delo, navduševal se je za dobrodelnost.

Minilo je več let; Maurice se ni hotel vrniti v Francijo, dokler slednjič ni dobil poslanstva. Nič ga ni mikalo vrniti se v domovino. Duh umirajočega Chebskega ga je neprestano preganjal, Maurice se je vračal v Saint-Vigor nemiren, razdvojen. Videl je Genovefo; sočutje se je oglasilo v njem, učenjak se je prebudil v njem; začel jo je lečiti. Zagledal je Rofossa; začel jo je v njem grozno pekočo vest. Zagledal je Emmo; v srcu, ki se mu je zdelo že davno mrtvo, se je zganilo nekaj, česar se je ustrašil; bal se je, da bi ne podlegel in zbežal je.

Vrnil se je; tako je prišel do tega svečanega trenutka, sledeč samo svoji usodi, ne da bi sam vplival na njo.

Nekoga večera je nenakrat začutil nož v rokah. Izpustil ga je.

— Eh, ne! Ne storim te sramote! Sam svoj gospod sem, nobena stvar me ne zadržuje, niti ne veže.

Potem je ponovil večkrat: — Tudi jaz imam pravico biti srečen!

Zagledal je pismo Chebskega s tremi rdečimi pečati.

— Nobene vere ni imel, kaj me briga njegovo truplo! — je pomislil.

Odšel je iz sobe in duša se mu je na hodniku polagoma razširila, zrak okrog njega je postal lažji. Prispejal je do Genovefinih vrat.

Gaubege je sedela za mizo in kvačkala. Zdravnikovega obraza se je tako ustrašila, da ji planila pokonci.

— Križi božji! — je kričala in sklenila roke. — Kaj je to mogoče?

Zakrila si je obraz z rokami in padla na kolena.

Zdravnik je stopil k baronici. Bila je bleda, sedela je v naslanjaču pri peči; ročno delo ji je padlo iz rok; ozrla se je na sliko Jeanne de Pleurs in solze so ji pritekale po licih.

Najstarejši poskusi preprečiti vojno

Že stari Grki in Rimljani so razmišljali o razorožitvi, pa so naleteli na prehud odpor

Grozote vojne furije so že davno sile ljudi razmišljati, kako medsebojno klanje preprečiti ali vsaj omiliti. Prvi poskus nekakšne razorožitve vidimo že pri starih Grkih in sicer v homerski dobi, ko so hoteli nadomestiti bitke z dvoboji poedinih nalašč v ta namen izbranih junakov. Pozneje se je začela uveljavljati ideja razsodišča, ki naj bi imelo odločilno besedo v vseh sporih, kjer bi prišlo sicer do oboroženega konflikta. Ideja razorožitve pa ni nikoli dočela prodra, ker je že v starih časih naletela na nepremagljive ovire in že takratni pacifisti so smatrali za velik uspeh pogodbo med dvema grškima pokrajinama, da se bo vodila vojna med njima kot med sorodnikoma, to se pravi, da bodo ravnali z ujetniki kot gosti in da jih bodo proti jamstvu izpustili domov.

Ideja večnega miru je bila združena z idejo enotne svetovne države, ki se je začela uveljavljati v času rimskih cesarjev. Propagator mirovne ideje je postal v 3. stoletju po Kristusu cesar Probus. Ta cesar, ki je vse svoje življenje vojeval, je po lastnih izkušnjah vedel, kaj je vojna in zato jo je hotel v kralji zatreti. O tem pričajo njegove besede: Nobeno orožje se ne bo več izdelovalo. Narodi ne bodo več plačevali vojnega davka. Bik bo vlačil plug, konj bo služil miru. Ne bo več bitk, ne bo več ujetnikov, povsod bo vladal mir in

mi ne bomo potrebovali vojščakov. Cesar Probus je začel odpuščati vojače in jih kolonizirati, naletel je pa na tako močan odpor, da je postal sam žrtev svojega pacifizma.

Med cerkvenimi očeti je bil največji pacifist Tertullian, sin rimskega stoika, ki prepoveduje kristjanu rabiti drugačno orožje kakor Kristusovo, prisegati na drugo zastavo razen na Odrešenikovo in služiti drugemu poglavarju, razen Kristusu. On prepoveduje kristjanom tudi izpolnjevati kakršnekoli vojaške dolžnosti. Toda tudi krščanstvo ni moglo preprečiti klanja med narodi. Leta 1041 je bila proglašena tako zvana »Treuga Dei«, ki je prepovedovala vojevanje v dneh Kristusovega trpljenja in odrešenja, torej od četrtka do ponedeljka. Ta mirovni proglas je veljal takrat za čudež, ki je bil baje oznanjen s posebnim pismom, vrženim iz nebes. Namesto božjega miru so se pa začele križarske vojne, krščanstvo samo je dvignilo meč in prelivalo kri, ideja miru ali vsaj razorožitve je propadla in tako se je človeštvo kladlo naprej, dokler nismo doživeli najstrašnejše tragedije, svetovnega klanja, kjer je na celi črti odpovedalo tudi krščanstvo. Ideja razorožitve in večnega miru živi sicer naprej, bo pa žalostno vegetarila, dokler si narodi neposredno ne bodo segli v roke in iztrgali svoje usode iz rok tajne diplomacije.

Najdražja operacija

Te dni so napravili v Ameriki operacijo, ki velja za najdražjo, kar jih pozna zgodovina zdravniške vede. Pacient je bil kralj, operiral ga pa je eden najslavnejših ameriških zdravnikov. Siamski kralj je imel težko očesno bolezen in sklenil je poklicati na pomoč zapadno vedo. Napotil se je torej 11.000 milj daleč iz Bangkoka v New York.

V Ameriki imajo pet ali šest očesnih specialistov, ki zaslužijo na leto po 100.000 do 150.000 funtov šterlingov. Zdravniki, ki naj bi lečili kraljevo oko, je moral potovati v New York in s tem je prišel približno ob 20.000 funtov šterlingov dohodkov. To je bila podlaga honorarja, koliko je pa znašal honorar sam, ni znano. Neki ameriški milijonar je plačal za operacijo svoje oče 50.000 funtov šterlingov. Verjetno je torej, da je tudi siamski kralj plačal toliko, če ne še več.

Za operacijo sta bili potrebni dve nočni in dve dnevni streljanci, trije asistenti in še drugo osebje, ki mu je bilo treba plačati približno 17.000 funtov šterlingov. Najemnine za palačo, kjer se je kralj nastanil in kjer je bil operiran, je znašala za dva meseca 60.000 funtov šterlingov. Potni stroški iz Bangkoka in nazaj za kralja, kraljico in 160 služabnikov so znašali 70.000 funtov šterlingov. Računamo honorar za diagnozo 10.000, honorar zdravniku 50.000 in vse druge z operacijo zdru-

žene izdatke, pa dobimo čedno vsoto 200.000 funtov šterlingov. Všteta pa ni prehrana kraljevega spremstva. Verjetno je torej, da je stala operacija okrog 250.000 funtov šterlingov. Siamski kralj je pa neizmerno bogat in se mu to ne bo nič poznalo.

Rusija vabi strokovnjake

Sovjetska vlada rabi kvalificirane uradnike češkoslovaške sladkorne industrije v svoje sladkorne tovarne. Ker vlada med uradništvom češkoslovaških sladkornih tovarn običajno brezposelnost, so se mnogi že prijavili. Sovjetske oblasti pa sprejemajo iz inozemstva samo prvovrstne moči, seveda tehnične, ker administrativnih ne rabijo, saj imajo svojih dovolj, poleg tega pa inozemci v pretežni večini primerov ne znajo rusčine. Pogodbe se sklenejo na dve leti in za ta čas jamčijo sovjetske oblasti kvalificiranim češkoslovaškim strokovnjakom, da bodo zavzemali vodilne položaje. Mesečna plača znaša od 300 do 500 rubljev ali v našem denarju okrog 10.000 Din. Ker porabi uslužbenec od plače za hrano, stanovanje in druge življenjske potrebščine približno polovico, lahko drugo polovico naloži, seveda v sovjetskih denarnih zavodih.

Poročeni uslužbenci lahko vzamejo v Rusijo tudi rodbino. Oni, ki puste ženo in otroke doma, ne dobe od sovjetskih oblasti nobenih prispevkov za

njihovo preživljanje, kajti sovjetska Rusija še ni sklenila s Češkoslovaško pogodbo o reprocitati, a izvoz sovjetskega denarja v inozemstvo ni dovoljen. Preden je rešena prošnja, mine približno 5 tednov. Med češkoslovaškimi strokovnjaki v sladkorni industriji vlada za ponudbo sovjetske vlade veliko zanimanje.

Tri žrtve planin

V sredo popoldne je prispel v Hellenblut neki domačin in povedal, da je našel na Velikem Kleku štiri mrtve turiste. Pravil je, da so ležali mrtvi turisti, trije moški in ena ženska, pod strmo skalo ob poti čez ledenik. Neki drugi domačin je odšel z njim pogledat, koliko je resnice na tem, in posrečilo se mu je spraviti na varno monakovskega študenta Hansa Kasererja, ki je še kazal znake življenja. Prenesla sta ga v bližnjo planinsko kočjo. Druga dva turista in njuna spremljevalka so bili pa mrtvi in domačina sta jih začasno pokopala v snegu.

Iz doline je takoj odšla na Veliki Klek rešilna ekspedicija, ki bo prenesla v dolino težko poškodovanega študenta, če je sploh še kaj upanja, da bo ostal pri življenju. Vsi trije smrtno ponesrečeni turisti so baje iz Nemčije.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Apa

To je kratica za svetovno združenje vseh ljudi (angleško »All Peoples Association«), ki je bilo ustanovljeno lani v Londonu in ima že v 25 glavnih mestih svoje zastopnike, izmed slovenskih mest v Pragi in Zagrebu. Apa si prizadeva odstraniti vse predsodke in nesporazume med narodi, da bi se bolje poznali in da bi vladalo med njimi prijateljstvo. Organizacija nima stikov z vladami, temveč goji samo stike med narodi potom tiska, radia, korespondence, izmenjave profesorjev, študentov in novinarjev, potem ekskurzij itd. Izdaja svoje glasilo »News Bulletin«, zaenkrat samo v angleščini, francosčini in nemščini. Častna predsednika angleške sekcije sta R. Cecil in Lloyd George.

Bivši sotrudnik lorda Northcliffa, publicist sir Evelyn Wrench, je prispel te dni v Prago, kjer se zanima zlasti za načrt dunavske federacije, obenem pa razlaga metode in cilje Ape kot nje ustanovitelj. Mudi se je nedavno tudi v Afriki. Mož oznanja, da mora vse človeštvo sodelovati in živeti v prijateljstvu. Marsičesa se lahko po njegovem mnenju naučimo od Anglije, ki ima bogate izkušnje z Afriko, Ameriko in Indijo.

VEZENJE ZAVES, PERILA, MONOGRAMOV, ENTLANJE, AZURIRANJE, PREDTISKANJE, »BREDA« ŽEPNI ROBCI, RAZNA PREDTISKANA ŽENSKA ROČNA DELA

DALMATINSKA VINA

za praznike si preskrbite tam, kjer so najboljše kvalitete. Od sobote do ponedeljka čez ulico 1. — Din cenejše. Danes velika izbira morskih rib.

Hotel Tratnik — gostilna Sunara

Za velikonočni „Slov. Narod“

KI IZIDE V SOBOTO POPOLDNE V POMNOŽENI NAKLADI — SPREJEMAMO

MALE OGLASE

še do sobote 9. ure dopoldne

LIST BO V ROKAH CITATELJEV TRI DNI.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanje brez znanke se odgovarjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

VELIK LOVSKI PES bel, dolgouk, s črno liso, se je izgubil. Proti nagradi ga oddati Cesta na Rožnik 41. 1310

ČEVLJI NA OBROKE »TEMPO«, Gledališka ulica 4 (nasproti opere) 19/T

Pozor! Za denarne ljudi! 70 ORALOV GOZDA (kompleks) same smreke, leta 1904. nasajene, zdrava rast, lepo blago, izvrstna tla, v okolici Kočevja, nedotaknjeno, na prodaj. Pojasnila daje župan Ivan Putre, Turkova Draga 4, pošta Mozelj pri Kočevju. 1312

Restavracija Miklič toči prvovrstna, pristna poznana, dobra vina po Din 10.—, 12.—, in 14.— Din. Specijalitete po Din 18.— Za praznike čez ulico 1.— Din ceneje!

VINO ČEZ ULICO haložan bel, lit. Din 7.— cviček » 9.— črno dalmatinsko » 9.— riding » 9.— burgundec rdeč » 13.— nuškat silvanec » 13.— sadjavec la » 4.— praško šunko, razne salame, sir, konzerve, sardine, slive, rozine, razno žganje, likerje in desertna vina — ima najceneje S. J. Jeraj, Ljubljana, Sv. Petra cesta 38. 39/T

BRIVSKEGA POMOČNIKA kot pomoč za petek in soboto išče Doležal Karl, brivec, Ježica. 1311

YOUGURT polgarsko kislo mleko, vedno sveže, kakor tudi vse mlečne izdelke prodaja Mlekarna, Dunajska cesta 17 (poleg kavarne Evropa). Po želji dostavlja tudi na dom. 35/T

ENODRUŽINSKA HIŠA novozgrajena, z električno razsvetljavo poceni naprodaj v Jaršah št. 36, Sv. Križ. 1313

POSTREZNICO snažno in pridno za popoldanske ure iščem. Naslov v upravi lista. 1302

BREZPLAČNO na poskušnjo pošljem vsakomur prvovrsten »Ratacor« nožič za britje. Posebne reklamne cene za preprodajalce. Pisati na naslov: »King«, Beograd, Rtanjska br. 3. 1315

Najcenejši nakup! ANTON PRESKER, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14. KONFEKCIJA — MODA 22/T

SIVILJO-PRIKROJEVALKO PLETENIN smočno najnovejših krojev in popolnoma izurjeno šivanje na vseh motornih strojih, sprejemam z vstopom po dogovoru. — Ponudbe na naslov: Industrija pletenin Ant. Savnik, škofja Loka. 1314

DIN 125.— 1 m² žaganih bukovih drv prima kakovosti nudi — Velepč, Sv. Jerneja cesta 25. — Telefon 2708. 23/T

MOŠKO SUKNJO popolnoma novo, rjav, poceni prodam. Poizve se pri g. Maliču, Ljubljana, Slomškova ulica 1/III, desno. 1294

DRUŽABNIKA treznega in resnega sodelavca, s 150.000 Din kapitala (takoj treba položiti 80.000 Din) sprejemam takoj za v vsej Jugoslaviji dobro uvedeno kemično podjetje. Kapital je osiguran in nosi mesečno čistih 50 %. Samo resne ponudbe na naslov: Rasoln, Zagreb, Radišna ulica br. 13. 1316

MODROČE afrik, vsakovrstne žimnate, otomane, najnovejši couch zofe po ugodnih cenah kupite pri tapetniku

Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg 2 Telefon 2622. 14/T

Tednik »ZABAVNI LIST« Stražišče pri Kranju. — Vsaka številka samo Din 1.—. Zahtevajte brezplačne ogledne številke! 37/T

KLAVIRJI Zaloga in izposojalnica klavirjev prvovrstnih svetovnih vrst. Prodaja najcenejša na najmanjše obroke z garancijo. Najcenejša izposojalnica! — Warbinek, Ljubljana, Gregorčičeva 5. 1243

Ščetke raznovrstna omela, žimnate metle, čopice i. t. d. — izdeluje najceneje Hinko Šimenc KONGRESNI TRG ŠTEV. 8 (poleg kina Matic) 29/L

Hotel Bellevue, Omiš pri Splitu

Najlepša dalmatinska riviera. Morje, pesek, solnce, zrak, romantika nadkrijuje vse. Prebiti nekaj dni v hotelu Bellevue se pravi koristiti zdravju. Dobra hrana, zdravilna pitna voda v sobah, električna razsvetljava in kurjava. Peščeno kopališče. Takse ukinjene. Popust cenovnika. Na zahtevo pošljemo prospekte. Kompletne penzije Din 55.— do Din 75.— na dan.

VOLNO, BOMBAŽ, SVILO, SUKANEC, GUMBE, ZAPONE in ves ostali PRIBOR za pletenje

nudi najceneje tvrdka

ADAMIČ — Krani

RABLJENI PLETILNI STROJI

vedno na razpolago po zelo ugodni ceni

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

PREMOG

domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vrst vseh

KOKS livarniški, plavžarski in pilinski

BRIKETE

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. v LJUBLJANI, Miklošičeva cesta št. 151.